

Etikk og lovverk i møte med velferdsteknologiske løsninger

Fagseminar velferdsteknologiens ABC 19 mai 2022

Ingunn Meyer Norschau & Merethe A. Land

Målsetting for denne presentasjonen

- Få oversikt over etiske utfordringer i arbeid med velferdsteknologi og tjenesteinnovasjon
- Ha kunnskap om hvorfor systematisk etisk refleksjon er viktig i dette arbeidet
- Ha kjennskap til å kunne reflektere etisk og bruke en etisk refleksjonsmodell
- Få oversikt over hvordan anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner som krever kritisk refleksjon og samarbeid om etiske og juridiske utfordringer i praksis
- Ha kunnskap om lovverk som regulerer bruk av velferdsteknologi
- Kunne gjøre bruk av lovverk som regulerer bruk av velferdsteknologi

Etikk

Når viktige hensyn (normer, verdier) står mot hverandre og når det er tvil, usikkerhet eller uenighet om hva som er best å gjøre, oppstår etiske dilemma eller etiske utfordringer.

- «Teknologi som benyttes for å kontrollere personer, begrense deres frihet eller som erstatning for personal eller menneskelig kontakt er uetisk og et brudd på menneskerettighetene»

Zwisjen 2011

- Vær bevisst på om innføringen av teknologien gjør at personen som tar i bruk velferdsteknologi vil mestre hverdagen bedre og gi økt selvstendighet.
- Eller om innføringen svekker verdighet, selvbestemmelse og frihet

Verdier og etiske prinsipper

Vurder hvilke etiske prinsipper som er gjeldende når det vurderes oppstart av velferdsteknologiske hjelpemidler:

- **Autonomi prinsippet**
- **Ikke-skade**
- **Velgjørenhetsprinsippet**
- **Rettferdighetsprinsippet**

Begreper for å forstå lovverket

- Inngripende teknologi
- Rettsgrunnlag
- Samtykke
- Samtykkekompetanse
- Motstand

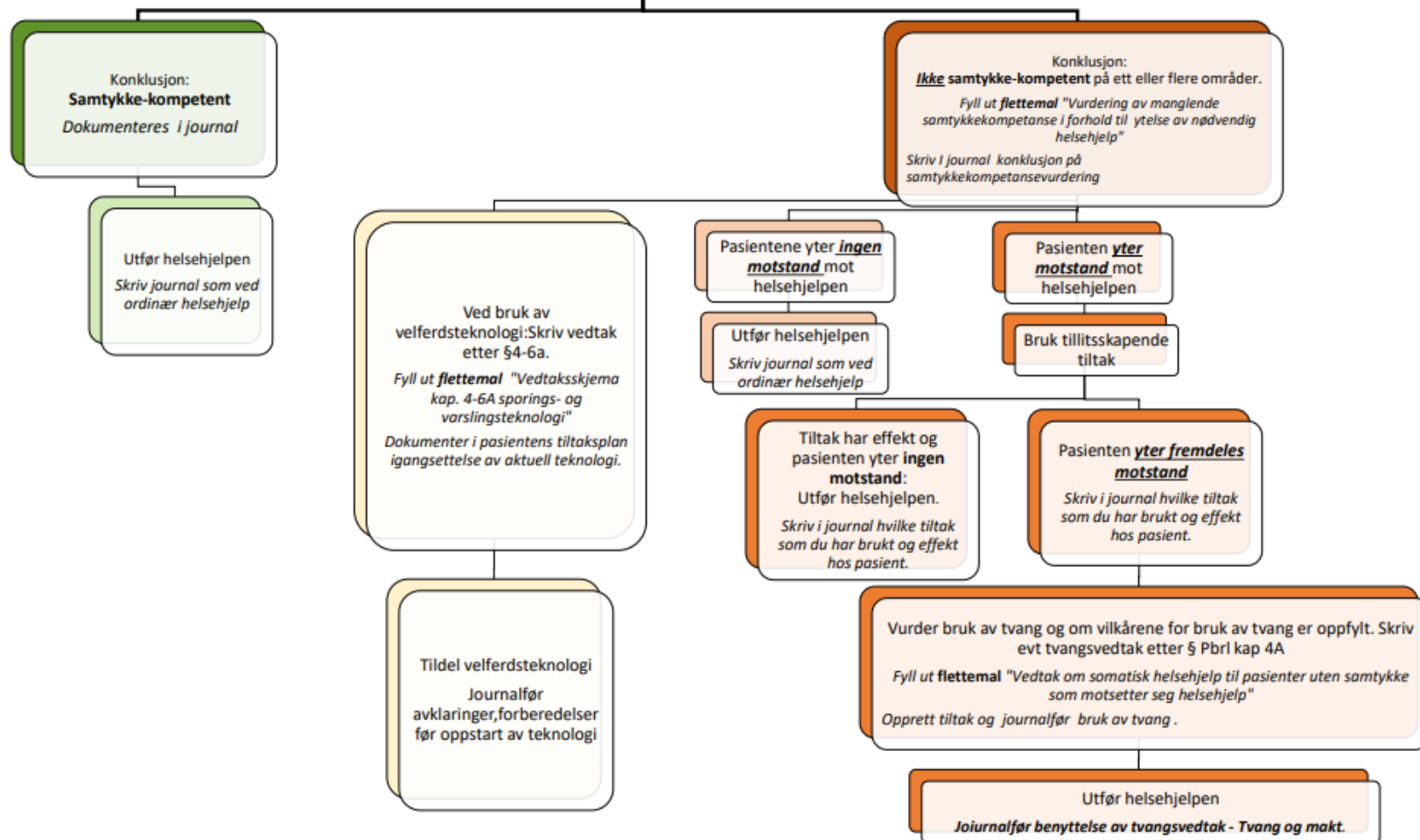
Ulike lovverk

- [Helse- og omsorgstjenesteloven](#)
- [Pasient- og brukerrettighetsloven](#)
- [Helsepersonellloven](#)
- [Personvernopplysningsloven](#)

Vurdering av samtykkekompetanse

Se veileder samtykkekompetansevurdering for hvordan dokumentere samtykkekompetanse i Geric/ Profil. "

Etiske refleksjonsmodell

1. *Hva er det etiske problemet?*
2. *Hva er fakta i saken?*
3. *Hvem er de berørte parter, og hva er deres syn og interesser?*
4. *Hvilke verdier, etiske prinsipper, normer og lover er aktuelle?*
5. *Hvilke relevante handlingsalternativer finnes?*
6. *Helhetsvurdering*

Case (Individuell, gruppe, plenum)

- Ta utgangspunkt i casen under og diskuter følgende problemstilling: Hvilke etiske utfordringer kan teknologien skape?

CASE:

- Dere er med på kartlegging hjemme hos ekteparet Kari og Kåre Olsen. Kåre har det siste halve året hatt en forverring av sin demens, og han har ved et par anledninger gått ut på natten. Kari er også redd for at han skal falle når han står opp i mørket og går rundt i huset. Han ønsker å bo hjemme.
- Primærkontakten nevner døralarm og digitalt tilsyn med kamera som tiltak. Døralarmen vil utløse en alarm hos responscenteret som ringer opp til trygghetsalarmen hvis Kåre går ut. Kamera kan benyttes på to måter. Enten ved at responscenteret kobler seg på gitte tidspunkt for å se om Kåre ligger i sengen, eller at det utløses en alarm hvis han er borte fra sengen etter et gitt tidspunkt.
- Kari og Kåre sover fortsatt i samme seng. Kari ser at denne type teknologi kan gjøre henne mer trygg, og at det er andre som kan motta alarmene hvis Kåre går ut, slik at hun kan sove på natten.
- Primærkontakten mener at responscenteret skal koble seg opp på gitte tidspunkt for å sjekke, og foreslår samtidig at ekteparet kanskje burde sove på ulike rom fremover. Kari gir uttrykk for at hun ikke ønsker ulike rom, hun og Kåre ønsker sove sammen fremover. Kari lurer også på om det kanskje kan være bedre om det utløses en alarm ved behov fremfor at de skal se til på bestemte tidspunkt.
- Tenk først over case alene. Snakk sammen med sidepersonen.
- Hva tenker dere blir en god løsning her? Hvilke etiske utfordringer kan teknologien skape?
- Bruk etisk refleksjonsmodell i drøftingen.

Takk for oss 😊

- Ta gjerne kontakt om du har spørsmål:
- Merethe.a.land@grimstad.kommune.no
- Ingunn.meyer.norschau@grimstad.kommune.no

Kilder

- [Velferdsteknologiens ABC](#)
- [Helsedirektoratet](#)
- [Uio SME modellen](#)
- [Lover - Lovdata](#)